Stjórnarbrjef og auglýsingar.

115 27. júní. — *Brjef* ráðgjafans fyrir Ísland *til landshöfðingja um* prentun á lagafrumvarpi. — Jafnframt því að senda hingað bónarbrjef, þar sem forstjóri hins konunglega íslenzka landsyfirdóms Jón Pjetursson, fer þess á leit, að ágreiningsfrumvarp það, er hann sem einn af nefndarmönnum þeim, er skipaðir voru með konungsúrskurði 4. nóvember 1870, hefir samið til landbúnaðarlaga fyrir Ísland með þar að lútandi ástæðum megi prenta á sama hátt og með viðlíka styrk frá hinu opinbera, og frumvarp það, er meiri hluti nefndarinnar gerði, þó þannig að honum sje leyfilegt að gjöra smábreytingar við frumvarpið og einkum sleppa miklum hluta af fyrsta kafla ástæðanna, hafið þjer, herra landshöfðingi í þóknanlegu brjefi 25. apríl þ. á., lagt það til, að hið umbeðna veitist, en þó ætlið þjer, að ekki beri að leyfa, að breytingar sjeu gjörðar á sjálfu frumvarpinu, en hins vegar geti ekkert verið því til fyrirstöðu, að ástæðurnar verði styttar á þann hátt, sem á er vikið.

Fyrir því leggst stjórnarráðið ekki undir höfuð til þóknanlegrar leiðbeiningar og birtingar þjónustusamlega að tilkynna yður, að hið umbeðna veitist á þann hátt, sem þjer, herra landshöfðingi hafið tekið fram, og þannig, að yður er falið á hendur að gjöra ráðstafanir þær, er þörf er á í þessu tilliti.

116 27. júní. — *Brjef* ráðgjafans fyrir Ísland *til landshöfðingja um* styrktarsjóð suðuramtsins frá 1822. — Með þóknanlegu brjefi 18. febrúar þ. á. hafið þjer, herra landshöfðingi, sent hingað bœnarskrá með áliti hlutaðeigandi amtmanns, þar sem alþingismaður Sighvatur Árnason eptir beiðni hreppsnefndanna í Austur- og Vestur Eyjafjallahreppum fer fram á, að fyrirkomulagi því, sem gjört var með rentukammerbrjefi 23. sept. 1826, með tilliti til þess, hvernig verja skuli eptirstöðvunum af hinum frjálsu gjafasamskotum handa þeim, er urðu hjálparþurfa í Eyjafjallasveit í Rangárvallasýslu eptir jökulgosið 1822, megi breyta þannig, að telja megi sjóð þann, er safnazt hefir, eign áminnztra hreppa; en eptir nefndu fyrirkomulagi áttu vextirnir af fjenu að leggjast fyrir á hverju ári, svo að þeim, ef til þyrfti að taka, yrði varið þeim til hjálpar, sem kynnu að verða fyrir tjóni af jarðeldi í suðurumdœminu.

Með tilliti til þessa leggst stjórnarráðið ekki undir höfuð þjónustusamlega að tjá yður til þóknanlegrar leiðbeiningar og birtingar, að með því það er ljóst af því, sem áður hefir fram farið í máli þessu, að íbúar Eyjafjallahrepps hafa þá fengið fullkomið endurgjald fyrir tjón það, er þeir urðu fyrir af völdum jarðeldsins 1822, og það því ekki verður sjeð, að þeir fremur öðrum íbúum suðurumdœmisins eigi neina sjerstaka heimting á hinu umrœdda fje, og er það afgangur af gjöfum þeim, er safnazt höfðu að mestu leyti í suðurumdœminu, finnur ráðgjafinn ekki ástœðu til þess að breyta því fyrirkomulagi á nefndum sjóði, sem á hefir komizt með hinu tilvitnaða rentukammerbrjefi.

117 6. júlí. — *Brjef* ráðgjafans fyrir Ísland *til landshöfðingja um* lán til kirkjubyggingar. — Með þóknanlegu brjefi frá 16. f. m. senduð þjer, herra landshöfðingi, hingað bœnarskrá sóknarmanna Lundarbrekkukirkju, sem hafa tekizt á hendur kostnað þann, er leiðir af því, að byggja upp aptur nefnda kirkju, er brann næstliðið vor, þar sem eigandi kirkjunnar er ekki fœr um það, og fara þeir þess á leit, að fá í þessu tilliti lán úr viðlagasjóði, 2000 kr. að upphæð. Fyrir því vil eg ekki láta undan falla þjónustusamlega að tilkynna yður til þóknanlegs athuga, birtingar og annara aðgjörða, að hið umbeðna

lán veitist, gegn því, að fasteignarveð sje sett fyrir láninu samkvæmt reglunum um lán úr viðlagasjóði, og gegn því að lántakendur skuldbindi sig til að greiða ársvexti (4 af hundraði) af höfuðstólnum, og endurborga hann á 10 árum hinum næstu með því árlega að borga upp í hann 200 kr., í fyrsta sinn 1879. **117** 6. júlí.

— *Brjef* ráðgjafans fyrir Ísland *til landshöfðingja um* lög um fiskiveiðar þegna Danakonungs þeirra, er eigi eru búsettir hjer á landi. — Hinn 6. október f. á. senduð þjer herra landshöfðingi ráðgjafanum frumvarp, sem alþingið 1877 hafði fallizt á, til laga um fiskiveiðar þegna Danakonungs þeirra, er eigi eru búsettir á Íslandi, þá er þeir veiða í landhelgi frá skipi. **118** 12. júlí.

Þar eð ráðaneytið nú hefir fundið það mikið áhorfsmál að mæla fram með því, að nefnt frumvarp yrði staðfest af konungi, hefi jeg ekki viljað leiða hjá mjer, að tilgreina eptirfylgjandi atriði til skýringar um þær ástæður, sem hafa leitt ráðaneytið til allra-þegnlegast að rita konungi í fyr nefnda stefnu.

Lagafrumvarpið inniheldur þá fyrst og fremst brot á jafnrjetti því, er hingað til hefir verið fyrir danska og íslenzka þegna, að því er að fiskiveiðum lýtur; því eins og engar álögur eru lagðar á Íslendinga, þó þeir leiti fiskjar innan landhelgis við Danmörk, þannig getur það atriði, að krafizt er af íbúum Íslands gjalda til almennra þarfa landsins, fyrir að stunda fiskiveiðar frá Íslandi og flytja þangað afla sinn, varla verið fullgild ástæða til þess að leggja gjöld á aðra þegna ríkisins, einungis vegna þess að þeir stunda veiði í landhelgi Danaveldis við Ísland, enda hafa þeir frá aldaöðli haft til þess rjett, er sjerstaklega hefir verið staðfestur með íslenzkum lögum, sbr. opið brjef 18. ágúst 1786 § 5, og tilskip. 13. júní 1787 kap. 1. § 1. En þó menn vildu nú ekki beita þessum fornrjettindum og fallizt væri á að leggja á danska þegna, er eigi eru búsettir á Íslandi eða standa í öðru sambandi við það, en veiða í landhelgi Danaveldis við Ísland, gjald sem samsvaraði spítalagjaldinu, þyrfti að skipa fyrir um þetta á allt annan hátt, en gjört hefir verið í þessu lagafrumvarpi. Gjald það, sem getið er um í frumvarpinu er sumsje alls annars eðlis en spítalagjaldið; því það er hvorttveggja, að nú nefnd álaga á alls ekkert skylt við landhelgi, og er henni einnig svarað af þeim fiski, sem aflaður er utan landhelgis, enda er hún ákveðin eptir afrakstri veiðarinnar; en hin fyrirhugaða álaga er þar á móti ákveðin eptir lestatali skips þess, sem hlut á að máli, og stendur ekki í sambandi við það, hvort mikið aflast eða lítið, eða þegar á allt er litið, hvort nokkuð aflast, og játið þjer einnig herra landshöfðingi, að hún hlýtur að verða þyngri byrði fyrir danska þegna, sem ekki eru búsettir á Íslandi en sú, sem spítalagjaldið bakar landsmönnum. Að öðru leyti liggur það í augum uppi, að ef ætti að leggja þeim mönnum á herðar, sem veiða í landhelgi og eru danskir þegnar en hvorki eru búsettir á Íslandi nje verzla þar, gjald af arði þeim, sem þeir hafa af fiskiafla sínum, myndi slíkt mæta mjög miklum örðugleikum þegar ætti að framkvæma það; og gæti það í mörgu tilliti orðið örðugt eða jafnvel alls ekki auðið, að vaka yfir því, að gjöld þau yrðu greidd, sem nefnd eru í frumvarpinu, með því fiskiförin myndu, ef til vill, ekki leita lands eða hafna, og skipstjórar, ef mál síðan væri höfðað, ef til vill, myndu neita, að þeir hefðu veitt fyrir innan landhelgi, eða legið fyrir akkerum og festum, meðan þeir fiskuðu. En með tilliti til eptirlitsins á greiðslu gjaldsins, yrði nauðsynlegt, hvað sem að höndum bæri, að treysta sannsögli hlutaðeigandi skipstjóra, þar sem hann ætti sjálfur að segja til, hversu mikill hluti aflans hefði fengizt fyrir innan landhelgi og hve mikill hluti utan.